



بیشترین ایده‌های تحول در علوم انسانی را در قرآن می‌توان یافت

رسالت اصلی قرآن هدایت بشر است و به موضوعات مرتبط با فرد و اجتماع که موضوع علوم انسانی‌اند، می‌پردازد و بر همین اساس بیشترین ایده‌های تحول در علوم انسانی را در قرآن می‌توان یافت.

رسالت اصلی قرآن هدایت بشر است و به موضوعات مرتبط با فرد و اجتماع که موضوع علوم انسانی‌اند، می‌پردازد و بر همین اساس بیشترین ایده‌های تحول در علوم انسانی را در قرآن می‌توان یافت.

حجت‌الاسلام و المسلمین صالح قنادی، عضو هیئت مدیره انجمن قرآن‌پژوهی حوزه علمیه و مسئول اداره پرسش و پاسخ نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه‌ها، در گفت‌وگو با خبرگزاری بین‌المللی قرآن (ایکنا)، به بیان مطالبی درباره تغییر رویکردها در تفسیر قرآن پرداخت و در این خصوص اظهار کرد: پیش از این، یعنی در دهه‌های 40 و 50، تفاسیر علمی از قرآن بیشتر ناظر به آیاتی بود که مربوط به پدیده‌شناسی و علوم طبیعی و کیهان‌شناسی بود که حدود 750 آیه از قرآن را در بر می‌گرفت.

قنادی با اشاره به اختلافاتی که در مبانی این رویکرد مطرح شده است، عنوان کرد: از نظر ما پرداختن قرآن به مسائل طبیعی به اندازه اشاره و به صورت استطرادی و جنبی است و مهم‌ترین راه شناخت پدیده‌های طبیعی تجربه و آزمون است. بر این اساس بیشترین مسئولیت چنین شناختی به عهده خود انسان است؛ یعنی خداوند براساس آیه 171؛ «أَلَمْ تَرَوْا أَنَّ اللَّهَ سَخَّرَ لَكُم مَّا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ؛ آیا ندانسته‌اید که خدا آنچه را که در آسمان‌ها و آنچه را که در زمین است، مسخر شما ساخته» (لقمان / 20) کشف طبیعت و بهره‌مندی از طبیعت را به عهده خود انسان گذاشته است.

صالح قنادی:

با عرضه ایده‌های فراهم شده در علوم و مکاتب مختلف می‌توان به مقداری که این ایده‌ها از سوی قرآن تأیید می‌شوند و یا با معارف و آموزه‌های قرآن تکمیل یا تصحیح می‌شوند آن‌ها را مورد استفاده قرار داد و موارد تردیدی یا خلاف را باید کنار گذاشت

وی در خصوص نسبت مسائل علوم انسانی با قرآن گفت: این علوم که شامل موضوعاتی است که به رفتار فردی و اجتماعی انسان مربوط می‌شود، ارتباط بیشتری با هدایت بشر دارند و ما معتقدیم به دلیل این که رسالت اصلی قرآن هدایت بشر است، بیشترین ایده‌ها و حرف‌ها را در تحول علوم انسانی در آن می‌توان یافت.

این محقق و پژوهشگر ادامه داد: ما معتقدیم که در مسائل مدیریتی، جامعه‌شناختی، روانشناختی و ... قرآن این قابلیت را دارد که به عنوان کتاب مرجع مطرح شود و در این زمینه به دو صورت می‌توان عمل کرد؛ یکی این که ایده‌هایی را که در مکاتب مختلف و براساس تجربه‌های متراکم مطرح شده است، بر قرآن عرضه کنیم و دیگر این که خود قرآن به عنوان مرجع اصلی در نظر گرفته شود.

قنادی درباره شیوه اول بیان کرد: با عرضه ایده‌های فراهم شده در علوم و مکاتب مختلف می‌توان به مقداری که این ایده‌ها از سوی قرآن تأیید می‌شوند یا با معارف و آموزه‌های قرآن تکمیل یا تصحیح می‌شوند، آن‌ها را مورد استفاده قرار داد و موارد تردیدی یا خلاف را کنار گذاشت. برای مثال، اگر روشی در روانشناسی مطرح می‌شود و ما با عرضه آن به قرآن می‌بینیم که از نگاه قرآن آن روش حرام است، اگر از سوی روانشناسی هم تجویز می‌شود، باید آن را کنار بگذاریم. حتی ما معتقدیم که عدم جواز آن روش یا عمل را می‌توان از طریق روش‌های تجربی و تحقیقات میدانی هم اثبات کرد و نشان داد که در بلندمدت به ضرر زندگی فردی و اجتماعی انسان خواهد بود.

عضو هیئت مدیره انجمن قرآن‌پژوهی حوزه علمیه در مورد روش دوم بهره‌برداری از قرآن در علوم انسانی گفت: ما می‌توانیم خود قرآن را هم به عنوان منبع و مرجع اصلی استخراج مجموعه‌ای از مبانی، موضوعات، اصول و راهکارها مورد استفاده قرار دهیم. در واقع ما معتقدیم که مهم‌ترین رسالت قرآن که از سوی خداوندی آمده است که آفریننده انسان و جهان هستی است، در همین زمینه و در

رابطه با موضوعاتی است که مرتبط با فرد یا اجتماع است.

وی با اشاره با بالاتر بودن ضریب اطمینان مفاهیمی که می‌توان از قرآن برداشت کرد نسبت به نظریه‌هایی که از سوی دانشمندان مطرح می‌شود، اظهار کرد: معمولاً راهکارهایی که انسان ارائه می‌کند، حاصل تجربیات فردی یا تجربیات مربوط به يك منطقه یا فرهنگ محدود به شرایط خاص است. برای مثال ایده‌های فروید یا مارکس یا حتی افرادی که در حوزه عرفان‌های نوپدید ظهور یافته‌اند، مانند اشو و یا اکنکار، این‌ها همه ناظر به مجموعه تجربیات فردی و موقعیت‌های خاص منطقه‌ای و فرهنگی است؛ اما ما معتقدیم که راهکارهایی که خداوند به عنوان آفریننده کل بشریت مطرح می‌کند، راهکارهایی فراگیر است و می‌تواند در درازمدت به صورت پایدار مطرح شود.

مسئول اداره پرسش و پاسخ نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه‌ها خاطرنشان کرد: از نظر ما مبانی این موضع و دیدگاه بر قضیه‌ای حقیقیه استوار است که همچنان که گفته شد براساس آن خداوندی که آفریننده همه هستی است و نیازهای انسان را به طور جامع می‌داند، بهتر می‌تواند نسخه مناسب برای انسان ارائه دهد.